

HAYAL EDİN GERÇEKLEŞTİRELİM 2016

EĞİTİM KATEGORİSİ BİRİNCİSİ

Bizlere ulaştırılan birbirinden değerli projeler sayesinde üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk bilincini ve toplumsal sorunlara duyarlılıklarını artırmak üzere 2014 yılında hayata geçirdiğimiz “Hayal Edin Gerçekleştirelim” proje yarışmasıyla ne kadar doğru bir yolda olduğumuzu bir kez daha görüyoruz.

Bu yarışmaya karar verdiğimizde, gelecekte karar verici konumuna geçecek gençlerimizin sosyal sorumluluk bilinçlerini geliştirmek ve yaratıcı enerjilerini bu alana yönlendirmek gibi bir hedefimiz vardı. Bu yıl hayata geçirilmesine destek olduğumuz Sesli Soru Bankası projesi ile de hedefimize çok doğru bir şekilde ilerlediğimizi anlıyoruz. Engelli bireylerin üretim toplumuna dâhil olabilmeleri için fırsat eşitliğine dayalı kişisel, mesleki ve akademik eğitim programları oluşturmayı hedefleyen projenin ilk seslendirme aşamasında KKB'nin gönüllü çalışanlarına sesli kitap ve soru okuma kuralları ile metin düzenleme konularında bir eğitim verildi.

Gönüllü çalışanlarımız özverili ve sabırlı çalışmalarıyla bu projenin hayata geçmesine destek oldular. Bu projeye inanarak bize destek veren değerli jüri üyelerimize, emeği geçen kurum çalışanlarına ve bu güzel projeyi hazırlayan öğrencimize teşekkür ediyorum.

Kasım Akdeniz

Kredi Kayıt Bürosu Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür

Ülkemizde her yıl yüzlerce görme engelli öğrenci üniversite sınavlarına girerek akademik hayata adım atıyor. Öte yandan engellilerin eğitimi alanında somut gelişmeler kaydedilmiş olmakla birlikte maalesef hâlâ görme engellilerin eşit şartlarda eğitim alabildiğini söylemek mümkün değil. Büyük bir görme engelli kitlesi sınavlara kendi imkânlarıyla, hatta yakınlarının kendilerine soru okuması yoluyla çalışabiliyor. Bu kitlenin bir ferdi olarak, Sesli Soru Bankası projesini tasarlarken kendi yaşadığım zorluklardan ve çevremdeki görme engelli öğrencilerin tecrübelerinden yola çıktım.

Görme engelli öğrencilerin üniversite sınavlarına daha güncel ve erişilebilir kaynaklarla hazırlanabileceği, akranlarıyla olan eşitsizliğin giderilebileceği bir ortam sunulmasını hedefledim.

Emre Taşgın

Gazi Üniversitesi Öğrencisi / Eğitim Kategorisi Birincisi

Geleceğin öğrenme gereksinimine uygun her türlü çağdaş teknolojiye ve fiziksel olanaklara sahip, zaman ve yerden bağımsız tüm paydaşlarına en iyi hizmeti sunabilen, uluslararası alanda referans olmayı başarmış, güçlü, zengin bir bilgi ve belge merkezi olma yolunda çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu projenin bir paydaşı olmaktan mutluluk duyuyor, görme engelli gençlerimizin akranlarından geri kalmadan bilgiye erişim olanaklarını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirmek için tüm gücümüzle çalışıyoruz. Projenin sürdürülebilirliği ve devamı için de elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

Dr. Pervin Bezirci

İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı,
Engelsiz Bilgi Merkezi (İÜ KDDB EBM) Daire Başkanı

EĞİTİM HAYATINDA ENGELLİ OLMAK

Engelli bireylerin üretim toplumuna dâhil olabilmelerinin yanı sıra fırsat eşitliğine dayalı kişisel, mesleki ve akademik eğitim ortamlarının oluşturulması oldukça önemli. Bunun için de gelişen teknoloji çağına bağlı olarak engelli bireylerin bilgiye erişim olanaklarını sağlayacak imkânların oluşturulması gerekiyor.

Ülkemizde, engellilerin eğitimi alanında son yıllarda somut gelişmeler kaydedilmiş olmakla birlikte, gelinen noktada, onların herkesle birlikte eşit şartlarda eğitim alabildiğini söylemek mümkün değil. Avrupa İstatistik Ofisi'ne (Eurostat) göre Türkiye'de engellilerin eğitim ve öğretime katılım oranı %1,7 iken AB ortalamasında her 100 engelliden 6,9'u eğitim-öğretim imkânı buluyor. Bunun yanı sıra TÜİK verilerine göre, bütün engel grupları göz önünde bulundurulduğunda bunların %41,6'sının okur-yazar olmadığı; okur-yazar olup bir okul bitirmeyenlerin oranının %18, ilkokul mezunu oranının %22,3, ortaokul mezunu oranının %10,3, lise ve daha üstü mezunu oranının ise %7,7 olduğu belirtiliyor. Tüm bu verilere ek olarak, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibarıyla, üniversitelerin açık/uzaktan öğretim fakültelerinde toplam 13.788 engelli öğrenci öğrenim görürken bunların 4.975'ini görme engelliler oluşturuyor.

Akademik hayata kendi çabaları ile dâhil olanların yanı sıra, yeterli imkânının olmaması nedeniyle başarı elde edemeyen ve eğitim hayatını yarıda bırakan bir kitleden de söz etmek mümkün. Oldukça disiplinli bir çalışma temposu gerektiren üniversiteye hazırlık sürecinde adaylar dershaneye gitmek, kurslara katılmak, özel ders almak, hazırlanmış eğitim setlerinden yararlanmak ve çevrimiçi öğrenme programlarına katılmak gibi yöntemler kullanabilirken görme engelliler için bu süreç daha fazla efor gerektiriyor. Piyasada bulunan kitapların ve hazırlık seti içeriklerinin görme engelliler için seslendirilmiş formlarının bulunmaması, grafik, çizim ve benzeri sorular için betimlemelerin kaynaklarda yer almaması, sesli kütüphanelerde

seslendirilmiş kaynakların sınırlılığı gibi eksiklikler nedeniyle görme engellilerin bu kaynaklardan yararlanması mümkün olmuyor. Dolayısıyla, büyük bir görme engelli kitlesi sınavlara kendi imkânlarıyla temin ettiği, seslendirilmiş, güncel olmayan sınav hazırlık kaynaklarıyla ya da yakınlarının kendilerine soru okuması yoluyla çalışabiliyor.

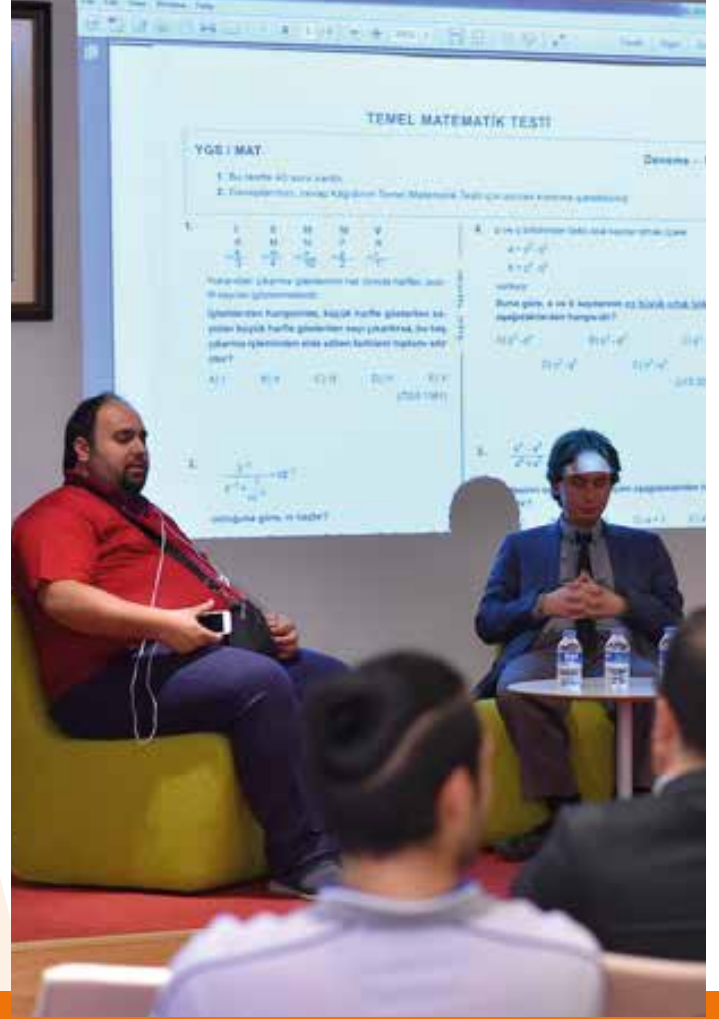

GENEL DURUM

Eğitim hayatı boyunca birçok engelle mücadele etmek durumunda olan görme engellilerin karşısına öğrenim kademesi ilerledikçe yeni sorunlar çıkıyor. Mevcut sistemde, görme engellilere ortaöğretim döneminde ders kitapları Braille (kabartma) alfabesiyle basılı olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak veriliyor. Bu kitaplara ek olarak, derslerini yardımcı kaynaklarla çalışarak takviye etmek isteyen görme engelli öğrenciler, kabartma kitap bulamamaları nedeniyle sesli veya metin formatında e-kitap alternatiflerine yöneliyorlar.

Görme engelli kütüphanelerinin yardımcı kaynakların seslendirilmesi konusundaki çalışmalarının istenen seviyede olmaması ve görme engellilerin bilgisayar, tablet veya akıllı telefonlarında kullandıkları ekran okuyucular aracılığıyla okuyabildikleri e-kitapların yayınevleri tarafından satışa sunulmaması, bu alternatiflerin etki alanının daralmasına yol açıyor. Bu ihtiyaç üniversite sınavlarına hazırlık sürecinde daha da belirginleşiyor. Üniversite hazırlık döneminde dersane ve özel ders gibi seçeneklerden de yeterince yararlanamayan görme engelliler, bu süreçte akranlarından bir, hatta birkaç adım geride kalabiliyor.

ÖSYM verilerine göre, 2015 yılında YGS'ye 2.046.716 aday başvurmuş; bunların 4.646'sı engellilerden, 1.512'si ise görme engellilerden oluşuyor. İki aşamalı olarak yapılan Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı'na (LYS) görme engelliler bir okuyucu ve işaretleyici eşliğinde giriyor. Bu durum yani görme engellilerin sınavlara okuyucu eşliğinde girmesi, onların başarı oranlarını da önemli ölçüde etkiliyor. Zira okuyucunun diksiyonu, ses rengi ve ses tonu gibi faktörler, sınav konsantrasyonunu etkiliyor. Bu nedenle de görme engellilerin sınava hazırlık sürecinde mümkün olduğunca farklı ses tonlarına sahip kişilerin okudukları kaynaklara ulaşabiliyor olması başarıya bir adım daha yaklaştırıyor. Fakat bu kaynakların sayısı yok denecek kadar az seviyede; üstelik olanlar da eski yıllara ait kaynaklardan oluşuyor.

SESLİ SORU BANKASI PROJESİ

Her yıl ÖSYM tarafından soru tipleri değiştirilirken, adaylar için yeni hazırlık kaynakları basılıyor ve eski basımlar değerini yitiriyor. Bu durum sesli kitaplar için de geçerli... Hâlihazırda internet üzerinde görme engellilere hizmet veren ve çeşitli kurumların ürettiği sesli kitapları bünyesinde barındıran Boğaziçi Üniversitesi-Görme Engelliler Eğitim ve Teknoloji Merkezi (GETEM) veri tabanında, YGS ve LYS'ye yönelik toplamda 32 adet insan sesiyle okunmuş kaynak bulunuyor. Ancak bu kaynaklar da güncel olmayıp, eski tarihlere ait basımlardan oluşuyor.

Aslında sesli kitapların güncel olmayışı, sesli kitap oluşturmanın son derece zahmetli bir iş olması ve bu alanda hizmet veren kütüphanelerin tüm taleplere cevap verecek yeterli donanımının bulunmamasından ileri geliyor. Bu proje ile güncel YGS ve LYS kaynakları seslendirilerek, ülkemizde görme engellilere hizmet veren kütüphanelere gönderilmek suretiyle, üniversite sınavlarına hazırlanan görme engelli öğrencilerin çalışmalarına katkıda bulunulması amaçlanıyor.

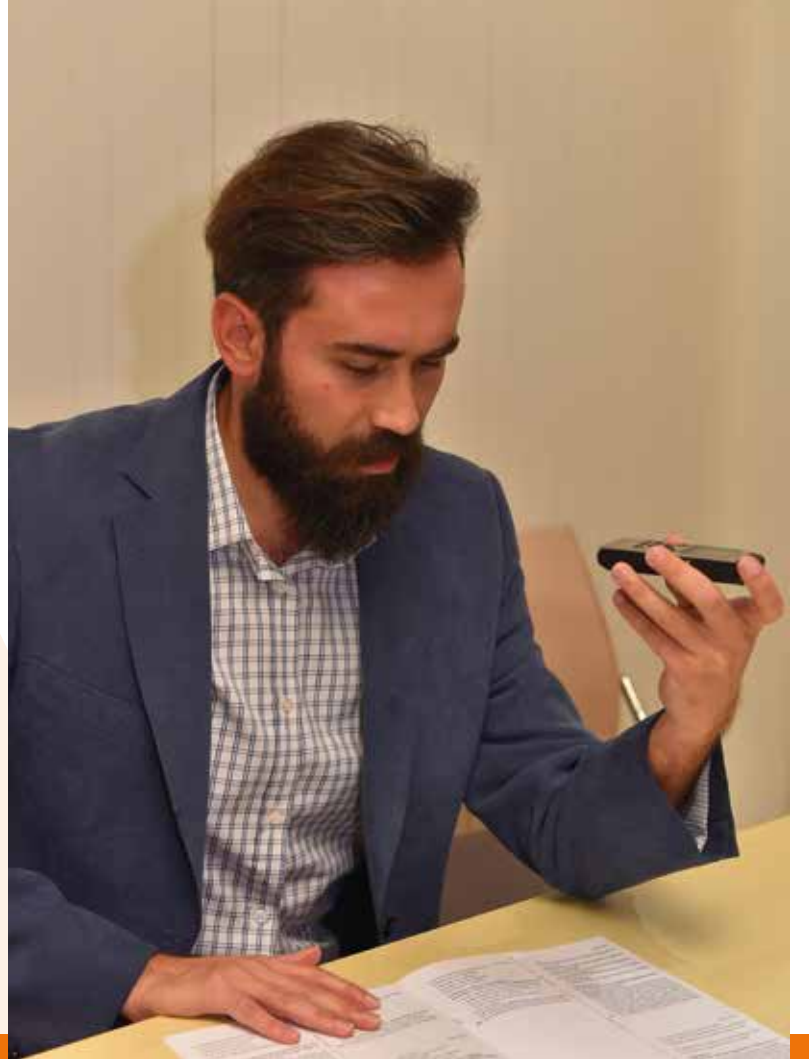
Sesli Soru Bankası projesi Kredi Kayıt Bürosu'nun (KKB) düzenlediği Hayal Edin Gerçekleştirilelim sosyal sorumluluk proje fikirleri yarışmasında 2016 yılı eğitim kategorisi birincisi oldu. Gazi Üniversitesi öğrencisi Emre Taşgın tarafından hazırlanan proje, KKB öncülüğünde, Eğitimde Görme Engelliler Derneği (EGED) ve İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Engelsiz Bilgi Merkezi (İÜ KDDB EBM) ortaklığıyla hayata geçirildi.

Proje kapsamında KKB çalışanlarından oluşan gönüllüler üniversiteye hazırlanan görme engellilerin ihtiyacı olan YGS ve LYS hazırlık kaynaklarını seslendirdi. Bunun yanı sıra İÜ KDDB EBM tarafından dijital ortama aktarılan kaynaklar da yine gönüllüler tarafından düzenlenirken EGED ve İÜ KDDB EBM tarafından görmeyenler için hizmet veren internet kütüphaneleri vasıtasıyla ihtiyaç sahibi görmeyen üniversite adaylarına ulaştırılacak.

SESLENDİRİLECEK KAYNAKLARIN BELİRLENMESİ

Görme engellilere hizmet veren tüm kütüphanelere ileilmek üzere seslendirilecek kaynaklar yine bu kaynakları kullanacak olan görme engelliler ve onlara eğitim veren öğretmenler tarafından belirlendi. Bu süreçte proje kapsamında proje paydaşlarından biri olan EGED tarafından www.eged.org'da açık uçlu bir anket düzenlendi. İki hafta boyunca katılıma açık olan bu ankete 100 kişi destek verdi. Bunun yanı sıra görme engellilere eğitim veren öğretmenler ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilerek öğrencilerin ihtiyacı olabilecek kaynak tipi ve yayınevi değerlendirmeleri yapıldı. Bu çalışmaların neticesinde de ihtiyacı karşılayacak kaynak temini İÜ KDDB EBM kanalıyla sağlanarak seslendirme süreci başlatıldı.

SESLENDİRME SÜRECİ

Seslendirme sürecinde, Kredi Kayıt Bürosu, seslendirme yapacak gönüllü çalışanlarını belirlemek adına bir anket gerçekleştirdi. Çalışanların %25'inin gönüllü olmak istediğini belirttiği anket sonuçlarına göre, Türkçe, Matematik, Sosyal ve Fen Bilimleri alanındaki tüm eserler gönüllülerin eğitim ve bilgi düzeyine göre eşit olarak paylaştırıldı. Tüm eserler, EGED ve İÜ KDDB EBM tarafından gönüllülere verilen seslendirme ve metin düzenleme eğitimleri çerçevesinde, KKB tarafından proje için özel temin edilen ses kayıt cihazlarıyla seslendirildi.

SESLENDİRENLERİN YORUMLARI

Seslendirmeye başlamadan önce soruları inceleyerek “Ben bunu nasıl anlardım?” diye düşünüp kenara yazdım. Yani okuduğum anda doğrudan betimlemedim. Ancak buna rağmen ben görürken bile kafamda canlandırmakta çaba harcadığım ve çözmekte zorlandığım bu soruları onların nasıl çözebildiğine inanmadım. Onların bu soruları görmeden çözebiliyor olması bende büyük bir saygı uyandırdı.

Batuhan Çiftsüren KKB İş Zekâsı ve Raporlama Uzmanı

Böyle bir projeye katkıda bulunmaktan dolayı çok mutluyum. Daha önce farkındalığım olmayan bir konunun bu proje ile farkına vardım. Görme engelli öğrencilerin ne kadar zorluk yaşadığını şimdi çok daha iyi anlıyorum. En güzel şekilde hazırlamaya çalışmamıza rağmen deneme sorularını içeren bu ses kayıtları ile soru çözmek gerçekten çok zor. Görmeyen bir öğrencinin bu soruları çözebiliyor olması gerçekten büyük başarı. Bizler özellikle şekilli soruların kaydını tamamlamadan önce, doğru anlatabilmek adına, soruyu hiç görmemiş arkadaşlarımıza dinleterek kendilerinden duyduklarını çizmelerini istedik. Onların çizimlerine göre en doğru anlatımı yapmanın yollarını aradık. Umarım hazırladığımız bu sesli soru bankaları ile görme engelli bireylerin hayatlarına gerçek anlamda dokunabilir ve hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabiliriz.

Güney Vurgun KKB Pazarlama İletişimi Kıdemli Uzmanı

Bu proje beni gerçekten iyi hissettirdi. Bir öğrenciyi sesimle fayda sağlayabiliyor olmak, okuduğum sorular sayesinde belki de üniversiteye adım atacak bir öğrencinin olabileceğini bilmek bile projeye destek vermek için yeterli bir neden.

Pelin Kurtmen KKB Veri Analizi Uzman

Gerçekten seslendirirken çok zorlandım. Okumak değil ama bunu dinleyecek olan insanların nasıl anlayacağını düşünmek zorladı beni... Biz bir şeyleri gözlerimizle görebilirken dahi anlayamayabiliyoruz. Onlar görmüyorken bunu nasıl yapıyorlar ve nasıl başarabiliyorlar, gerçekten takdir edilesi bir durum. Onlar engelli değil üstün varlıklar. Belki de şunu demeliyim: “Asıl göremeyenler, gözleri olan ve görebilen insanlar.”

Derya Şenol KKB Operasyon Merkezi Uzmanı

Hiç tanımadığım ve hatta tanışmayacağımı bildiğim birilerine yardımcı olabilmek tarif edilemez bir mutluluk... Projede aktif olarak yer almadan önceki düşüncelerim ile projenin bir parçası olduktan sonraki düşüncelerim arasında büyük farklar var. Karşıdaki gibi düşünebilmenin ancak gerçekten onun için bir şeyler yaptığında başarılabilirliğini gördüm. Bu projede yer alarak aslında zor kavramını bir kez daha anlamlandırdım. Üniversite sınavına hazırlık sürecinde çoğu kez zorluğundan şikâyet ettiğimiz konuların aslında ne kadar önemsiz ve zor kelimesinin altını doldurmadığını tecrübe ettim. Çünkü asıl zor olan, soruyu çözmeyi bilmek değil, soruyu anlamak ve anlamlandırabilmekmiş. İlköğretim hocalarımız haklıymış. Soruyu anlamak soruyu çözümenin yarısıymış. Umarım seslendirdiğimiz bu kayıtlar ile öğrencilerin çözüme yaklaşmasına yardımcı olabilmisizdir.

Cansu Sunal Erkuzu KKB Pazarlama İletişimi Uzmanı

SONUÇ

Proje kapsamında KKB'nin gönüllü çalışanları tarafından son **40 yılın** çıkmış sorularından oluşan **1.600 soruluk** **10 adet** YGS testi seslendirildi.

Bu kayıtlar sesli kütüphanelere ileilmek üzere **EGED** ve **İÜ KDDB EBM** ile paylaşıldı.

Tüm bu kayıtların **2 bini** aşkın görme engelli öğrenciye ulaştırılması hedeflenirken seslendirilmiş soru bankası havuzuna daha nice kaynakların sürdürülebilir bir şekilde dâhil edilmesi hedefleniyor.

Yeni kaynaklar **EGED** ve **İÜ KDDB EBM** tarafından belirlenerek **KKB** çalışanlarınca seslendirilmeleri sağlanıyor.

